

Голема Кашлица – Pertussis

<httpswww.excel-medical.comwhooping-cough-a-serious-respiratory-disease>

Голема кашлица е акутно респираторно инфективно заболување многу контагиозна, болеста е пратена со напади на карактеристична конвулзивна кашлица која води до хипооксидација, заради што е наречена голема кашлица.

Етиологија - болеста ја предизвикува бактерија *Bordetella pertussis* грам - негативна аеробна бактерија.

Резервоар и извор на зараза - е заболел при крајот на инкубација во катаралниот стадиум и околу 3 недели од појавувањето на конвулзивна кашлица. Инкубација обично трае 7-14 дена но може да биде и 21 ден. Пертусисот е воздушно-капкова инфекција при кашлање и со тоа се зголемува можноста за ширење на болеста кај осетлива популација. Најмногу заболуваат претшколски деца на возраст под 7 години, а можните компликации се најчести на возраст под 4 години, доенчињата се осетливи и може да заболат веднаш по раѓањето. Многу ретко, болеста може да се јави кај повозрасни лица. Болеста трае 6-8 недели, се јавува сува кашлица како кај обичен ларинго-трахеит, која станува се почеста особено во текот на ноќта. После 7-15 дена почнуваат напади на карактеристична конвулзивна кашлица пратено со фебрилност. На крајот на нападот детето искашлува леплива просирна слуз или пак нападот завршува со повраќање. Кај пертусисот може да се појават голем број компликации, кои ја отежнуваат и така тешката клиничка слика: бронхопнеумонии, акутни ентеритиси, воспаление на средно уво, умбиликална и ингвинална хернија и др.

Мерки и превенција - За превенција се користи комбинирана Di-Te-Peg вакцина која е задолжителна. Децата се вакцинираат со една доза на 2^{иот}, 4^{иот}, 6^{иот} месец од раѓањето, на 18 месеци прва ревакцина и на 7 години втора ревакцина.

Мерки на сузбивање - Брза и точна дијагноза, изолирање и лекување, најчесто во домашни услови. Хоспитализација се препорачува кај заболени доенчиња, при тешки форми на болеста и при појава на компликации. Потребно е епидемиолошко истражување во околината на заболениот, со цел да се откријат нови можни случаи. Откривање на здрави а невакцинирани деца кои подлежат на вакцинација да се вакцинираат.

ЦЈЗ Скопје прогласи Епидемија на Голема кашлица на територија на град Скопје на 08.02.2024, поради појава на зголемен број случаи со дијагноза на Голема кашлица во краток временски период. Одделението за Епидемиологија ја следи ситуацијата со пертусис секој ден прибирање на податоци за новите случаи, спроведува епидемиолошки анкети и дава препораки да се почитуваат сите дадени превентивни мерки, за што навремено го информира Институтот за Јавно Здравје.

Подготви: Прим.Д-р Лулзуме Бајрами, специјалист за епидемиологија/ ЦЈЗ-Скопје

Kollë e madhe – Pertussis

<httpswww.excel-medical.com/whooping-cough-a-serious-respiratory-disease>

Kollë e madhe është një sëmundje infektive akute respiratore shumë ngjitëse, sëmundja manifestohet me sulme të një kolle konvulsive karakteristike që çon në hipoksi, prandaj quhet kollë e madhe.

Etiologjia - sëmundja shkaktohet nga Bordetella pertussis gram - një bakter negativ aerobik.

Rezervuari dhe burimi i infeksionit – është i sëmuri në fund të inkubacionit në fazën e kataralit dhe rreth 3 javë pas shfaqjes së kollës konvulsive. Inkubacioni zakonisht zgjat 7-14 ditë, por mund të zgjasë edhe 21 ditë. Pertussis është një infeksion i pikimit të ajrit gjatë kollitjes dhe kështu rrit mundësinë e përhapjes së sëmundjes në një popullatë të ndjeshme. Fëmijët parashkollorë nën moshën 7 vjeç janë më të prekurit dhe ndërlikimet e mundshme janë më të shpeshta nën moshën 4 vjeç, foshnjat janë të ndjeshme dhe mund të sëmuren menjëherë pas lindjes. Shumë rrallë, sëmundja mund të ndodhë tek njerëzit e moshuar.

Sëmundja zgjat 6-8 javë, një kollë e thatë ndodh si në laringo-traheitin e zakonshëm, i cili bëhet më i shpesht sidomos gjatë natës. Pas 7-15 ditësh, fillojnë sulmet e një kolle konvulsive karakteristike të përcjellur me ethe. Në fund të sulmit, fëmija kollitet me mukus ngjitës të tejdukshëm ose sulmi përfundon me të vjella. Në pertussis, mund të ndodhin një numër komplikimesh, të cilat përkeqësojnë pamjen kaq të vështirë klinike: bronkopneumoni, enterit akut, inflamacion i veshit të mesëm, hernie kërthizore dhe inguinale, etj.

Masat dhe parandalimi - Për parandalimin, përdoret një vaksinë e kombinuar Di-Te-Per, e cila është e detyrueshme. Fëmijët vaksinohen me një dozë prej muajit 2, 4, 6 të lindjes, në 18 muaj të rivaksinimit të parë dhe në 7 vjet të rivaksinimit të dytë.

Masat preventive - Diagnoza, izolimi dhe trajtimi i shpejtë dhe i saktë, më së shpeshti në shtëpi. Rekomandohet shtrimi në spital i foshnjave të sëmurura, në format e rënda të sëmundjes dhe në shfaqjen e komplikimeve. Kërkimi epidemiologjik është i nevojshëm në afërsi të pacientit, në mënyrë që të zbulohen raste të reja të mundshme. Zbulimi i fëmijëve të shëndetshëm por të pa vaksinuar duhet të nënshtrohen vaksinimit.

QSHP Shkup shpalli Epidemik të Kollës së Madhe në territorin e Qytetit të Shkupit më 08.02.2024, për shkak të shfaqjes së një numri të rritur të rasteve me një diagnozë të Kollës së Madhe në një periudhë të shkurtër kohore. Reparti i Epidemiologjisë monitoron situatën me pertussis çdo ditë duke mbledhur të dhëna për rastet e reja, kryen sondazhe epidemiologjike dhe bën rekomandime për respektimin e të gjitha masave parandaluese të dhëna, për të cilat informon Institutin e Shëndetit Publik në kohën e duhur.

Përgatiti: Prim.D-r Lulzime Bajrami, specialist për epidemiologji/ QSHP-Shkup